EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 3.7.2020
COM(2020) 278 final

# RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET OCH RÅDET

## om medlemsstaternas åtaganden om att skapa förtroende för statistiken i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 223/2009 av den 11 mars 2009 om europeisk statistik

# 1. INLEDNING

## 1.1. Förordning (EG) nr 223/2009 om europeisk statistik

Det här är den andra rapporten som upprättats i enlighet med förordning (EG) nr 223/2009 om europeisk statistik[1], och särskilt artikel 11.4 där följande fastställs:

”Medlemsstaternas åtaganden ska regelbundet övervakas av kommissionen på grundval av de årsrapporter som medlemsstaterna skickar in och ska uppdateras vid behov.

…

Kommissionen ska rapportera till Europaparlamentet och rådet om offentliggjorda åtaganden och i förekommande fall lägesrapporter senast den 9 juni 2018 och därefter vartannat år.”

Den första rapporten offentliggjordes 2018[2].

## 1.2. Åtaganden om att skapa förtroende för statistiken

Idén om ”åtaganden om att skapa förtroende för statistiken” (nedan kallade *åtaganden*) har sin grund i strävan att förbättra ramen för kvalitetsledning för statistiken. Detta beskrivs för första gången i ett meddelande från kommissionen 2011[3]. Tanken var att göra de nationella regeringarna medansvariga för sina länders efterlevnad av riktlinjerna för europeisk statistik[4].

I vägledningen *Riktlinjer för europeisk statistik* presenteras normer för utveckling, framställning och spridning av europeisk statistik. De grundas på 16 principer som omfattar den institutionella miljön, processerna för statistikframställning och de statistiska produkterna. Syftet är att garantera att den statistik som produceras inom Europeiska unionen inte bara är relevant, aktuell och korrekt utan även uppfyller principerna om yrkesmässigt oberoende, opartiskhet och objektivitet. Åtagandena utgör en tidigare saknad länk mellan riktlinjerna för europeisk statistik och medlemsstaternas regeringar.

Enligt artikel 11.3 i förordning (EG) nr 223/2009 är åtagandena instrument som vidare ska ”syfta till att säkra allmänhetens förtroende för europeisk statistik och framsteg i genomförandet av de statistiska principer som anges i riktlinjerna”. Åtaganden ska göras av både medlemsstaterna och kommissionen.

I skäl 17 i ändringsförordningen (EU) 2015/759[5] fastställs också att åtagandena bör ”inbegripa särskilda åtaganden från den medlemsstatens regerings sida om att förbättra eller bibehålla villkoren för riktlinjernas genomförande”.

---

1 Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 223/2009 av den 11 mars 2009 om europeisk statistik och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EG, Euratom) nr 1101/2008 om utlämnande av insynsskyddade statistiska uppgifter till Europeiska gemenskapernas statistikkontor, rådets förordning (EG) nr 322/97 om gemenskapsstatistik och rådets beslut 89/382/EEG, Euratom om inrättande av en kommitté för Europeiska gemenskapernas statistiska program (EUT L 87, 31.3.2009, s. 164).

2 COM(2018) 516 final: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/HTML/?uri=CELEX:52018DC0516

3 KOM(2011) 211.

4 http://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/6223797/10425-SV-SV.PDF

5 Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2015/759 av den 29 april 2015 om ändring av förordning (EG) nr 223/2009 om europeisk statistik (EUT L 123, 19.5.2015, s. 90).

## 2. ÖVERSIKT ÖVER MEDLEMSSTATERNAS ÅTAGANDEN OCH RAPPORTER

### 2.1. Allmänna bestämmelser

Enligt artikel 11 i förordning (EG) nr 223/2009 ska medlemsstaterna fastställa och offentliggöra ett åtagande om att skapa förtroende för statistiken eller åtminstone till kommissionen överlämna och offentliggöra en lägesrapport om genomförandet av riktlinjerna och de insatser som gjorts för att fastställa ett åtagande. Åtagandena övervakas regelbundet av kommissionen på grundval av de årsrapporter som medlemsstaterna skickar in.

Enligt samma artikel ska medlemsstaterna, innan de fastställer ett åtagande, offentliggöra och till kommissionen överlämna en lägesrapport om genomförandet av riktlinjerna och i förekommande fall om de insatser som gjorts för att fastställa ett åtagande. Lägesrapporterna ska uppdateras vartannat år.

På samma sätt som inför kommissionens rapport 2018 enligt artikel 11.4 i förordning (EG) nr 223/2009 har de flesta av medlemsstaterna rapporterat samtidigt som de rapporterade om genomförandet av förbättringsåtgärder på grundval av den andra omgången expertgranskningar, som innebär att medlemsstaterna i januari varje år rapporterar till kommissionen (Eurostat) vilka åtgärder som har vidtagits för att följa upp expertgranskningarna.

Den del av rapporten om expertgranskningen som utgör rapportering om åtagandet ska också offentliggöras av medlemsstaten för att fungera som lägesrapport om åtagandet

### 2.2. Åtagandenas form

Förordning (EG) nr 223/2009 innehåller inga regler om åtagandenas form, men målet att öka förtroendet hos allmänheten genom att staten förbinder sig att skapa förutsättningar för framställning av statistik av hög kvalitet måste uppnås.

Som fastställdes redan i 2018 års rapport enligt artikel 11.4 i förordning (EG) nr 223/2009, anser de flesta av medlemsstaterna att vissa delar av deras lagstiftning utgör åtaganden. Detta har bekräftats.

Den grupp av medlemsstater som fastställt specifika åtaganden har vuxit något men är förfarande mindre. I det följande ges en överblick över nyligen rapporterade framsteg i båda grupperna av medlemsstater.

#### *2.2.1. Åtaganden som innefattas i nationell lagstiftning*

De medlemsstater som anser att åtagandena ingår i deras nationella lagstiftning har angett de lagbestämmelser som är relevanta för att förbättra eller bibehålla villkoren för riktlinjernas genomförande och har även rapporterat om den relevanta utvecklingen. För observationsperioden 2018–2019 har den viktigaste eller mest typiska utvecklingen inom denna grupp av medlemsstater varit följande:

**Bulgarien:** Den bulgariska statistikbyrån lyckades övergripande förbättra kvalitetsledningssystemet såväl internt som i det nationella systemet som helhet, i fråga om samarbetet med andra nationella myndigheter som producerar officiell statistik. Exempelvis offentliggjordes gemensamma riktlinjer för spridning. Beträffande rollen som samordnare har den nationella statistikbyrån fått starkare samordningsbefogenheter i hela det nationella statistiksystemet.

När det gäller det planerade specifika åtagandet om att skapa förtroende för statistiken har den nationella statistikbyrån färdigställt sitt utkast och skickat det till regeringen. Regeringen kommer snart att inleda diskussionerna om antagandet.

**Kroatien:** Förfarandet för den kroatiska regeringens och parlamentets antagande av den nya lagen om officiell statistik är i sitt slutskede.

I den nya rättsakten framhålls tydligt att officiell statistik ska utvecklas, produceras och spridas i enlighet med de principer som fastställs i förordning (EG) nr 223/2009, vilket garanterar att åtaganden om att skapa förtroende för statistiken till fullo inrättas genom att Kroatiens nationella statistikbyrå får det yrkesmässiga oberoende och det stöd den behöver för att bibehålla och förbättra villkoren för genomförandet av riktlinjerna för europeisk statistik.

**Danmark:** En reviderad rättsakt om officiell statistik och om den nationella statistikbyrån – Danmarks Statistik – trädde i kraft den 1 juli 2018. Den innehåller specifika bestämmelser om den ställning som statistikmyndighetens chef ska ha, statistiskt oberoende och Danmarks Statistiks ansvar för samordningen av den officiella statistiken.

Bestämmelserna innefattar bland annat ett tydligt förfarande för genomförandet av riktlinjerna för europeisk statistik i systemet för officiell statistik. Nationella statistiker har utarbetat en uppsättning kvalitetsriktlinjer som grundas på riktlinjerna för europeisk statistik, vilka måste följas i all officiell statistik.

Danmarks Statistik övervakar att riktlinjerna följs, genom de andra nationella myndigheternas årliga självutvärderingar och regelbundna expertgranskningsbesök från Danmarks Statistik. På grundval av denna övervakning sammanställer statistikmyndighetens chef varje år en rapport om överensstämmelsen med riktlinjerna som läggs fram för regeringen.

**Frankrike:** Befogenheterna för den franska myndigheten för officiell statistik (ASP) har klargjorts ytterligare[6]. ASP är en tillsynsmyndighet som inrättades 2009 för att garantera efterlevnaden av principen om yrkesmässigt oberoende vid utformning, produktion och spridning av offentlig statistik.

ASP:s roll för efterlevnaden av riktlinjerna för europeisk statistik beskrivs nu tydligare och vattentäta skott har inrättats för att skilja mellan spridning av statistik och kommunikation från ministerierna. Dessutom ska ASP yttra sig till utfrågningskommittén om den yrkesmässiga kompetensen inom statistikområdet när de högsta cheferna vid Frankrikes statistikbyrå tillsätts. Detta stärker ASP:s mandat för att säkerställa efterlevnaden av principen om yrkesmässigt oberoende inom hela den franska sektorn för officiell statistik.

**Italien:** På senare tid har fokus legat på åtgärder för att förbättra efterlevnaden av principen om kvalitet. Sedan 2018 har den nationella statistikbyrån Istat drivit ett program för kvalitetsbedömning genom revisioner av andra nationella myndigheter för att bedöma deras statistikprocesser. Dessutom genomförs ett utbildningsprogram för att förbättra kvalitetsledningen inom de andra nationella myndigheterna.

Under 2019 anordnades en konferens med alla anställda vid Istat på alla nivåer, från högsta ledningen till tjänstemän, för att kommunicera organisationens nya struktur, strategier, utmaningar och möjligheter mot bakgrund av kvalitetsåtagandet.

[6] Dekret nr 2018-800 av den 20 september 2018, med ändring av dekret nr 2009-250 av den 3 mars 2009 om myndigheten.

Arbetet för att inrätta ett specifikt åtagande om förtroende fortsätter. Ett specifikt åtagande kommer återigen att läggas fram för att införlivas i nästa treåriga nationella statistikprogram för 2020–2022, vilket måste antas av ministerrådet på förslag av rådets ordförande och göras till rättsakt genom ett dekret från republikens president.

**Polen:** Lagen av den 29 juni 1995 om offentlig statistik[7] förklarades officiellt utgöra Polens åtagande om att skapa förtroende för statistiken. Lagen är den viktigaste polska lagen när det gäller att på ett övergripande sätt reglera den officiella statistikens funktion. Den garanterar att de som sammanställer statistiken är oberoende av politisk påverkan, och garanterar på så sätt att den statistik som produceras håller hög kvalitet.

Lagen innefattar en skyldighet för den polska statsförvaltningen att agera i enlighet med de bestämmelser i EU-lagstiftningen som den direkt hänvisar till. Syftet är alltså att skapa förtroende för den statistik som utarbetas i landet, inbegripet statistiken som tas fram för EU:s behov.

Dessutom innefattar lagen ett direkt krav på att polsk officiell statistik ska utarbetas i enlighet med riktlinjerna för europeisk statistik, vilket garanterar att uppgifterna håller högsta kvalitet.

**Spanien:** Åtagandet om att skapa förtroende har sedan 2016 ingått i en specifik artikel i varje årsprogram inom ramen för den nationella statistikplanen för perioden 2017–2020. Under 2018 inrättades dessutom en särskild avdelning för detta ämne på den nationella statistikbyråns webbplats. Avdelningen innehåller bland annat en sammanfattning av åtagandet för medborgarna, med länkar till alla årsprogram.

Det finns fler länder som anser att åtagandet ingår i den nationella lagstiftningen, men som inte tas upp här eftersom det inte hänt något väsentligt under de senaste två åren. Dessa länder är **Tyskland, Estland, Lettland, Litauen, Luxemburg, Ungern, Nederländerna, Österrike, Portugal, Slovakien, Finland** och **Storbritannien**.

### *2.2.2. Specifika åtaganden om att skapa förtroende*

De specifika åtagandena har olika form, vilket återspeglar de olika särdragen hos de nationella statistiksystemen.

I den första rapporten om åtagandena från 2018 presenterades följande medlemsstaters åtaganden (i kronologisk ordning):

**Grekland**: Det grekiska åtagandet om att skapa förtroende för statistiken[8] undertecknades den 29 februari 2012 av den grekiska premiärministern och den ledamot av Europeiska kommissionen som ansvarade för skatter, tullar, statistik, revision och bedrägeribekämpning.

**Sverige**: Åtagandet om att skapa förtroende för statistiken[9] presenterades i den svenska regeringens budgetproposition för 2017. Senare publicerades det även på Statistiska centralbyråns webbplats.

---

7 Dokumentet finns på https://bip.stat.gov.pl/en/law/law-on-public-statistics/ eller http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=wdu19950880439 eller http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19950880439/U/D19950439Lj.pdf

8 http://www.statistics.gr/documents/20181/c5b9264e-815e-4f74-9955-467d14cad474 (Endast tillgängligt på engelska).

9 http://www.scb.se/contentassets/bbe78b2a144143c7955b165f76fb4d52/regeringens-atagande-om-att-skapa-fortroende-for-statistiken.pdf och http://www.scb.se/om-scb/samordning-av-europeisk-statistik-i-sverige/regeringens-atagande-om-att-skapa-fortroende-for-statistiken/ (Endast tillgängligt på svenska).

**Slovenien**: Sloveniens regering antog sitt åtagande om att skapa förtroende för statistiken[10] den 5 januari 2017. Det offentliggjordes senare tillsammans med en sammanfattning för allmänheten på den slovenska statistikbyråns webbplats.

**Irland**: Det irländska åtagandet om att skapa förtroende för statistiken[11] antogs av den irländska regeringen den 30 maj 2017 och offentliggjordes senare på den irländska statistikbyråns webbplats.

**Belgien**: Den 31 maj 2017 antogs det belgiska åtagandet om att skapa förtroende för statistiken[12] av den rådgivande kommittén där den federala regeringen och region- och kommunstyrelserna är representerade. Åtagandet offentliggjordes på den belgiska federala statistikbyråns och på de regionala statistikmyndigheternas webbplatser.

**Rumänien**: Den rumänska regeringen antog sitt åtagande om att skapa förtroende för statistiken vid sitt sammanträde den 9 juni 2017[13].

**Malta:** Maltas premiärminister undertecknade den maltesiska regeringens åtagande om att skapa förtroende för statistiken den 17 maj 2018**[14]**.

Sedan dess har följande specifika åtaganden gjorts:

**Tjeckien:** Åtagandet om att skapa förtroende för statistiken i Tjeckien**[15]** offentliggjordes den 28 februari 2018 på den nationella statistikmyndighetens webbplats.

Det återspeglar de motsvarande bestämmelserna i förordning (EG) nr 223/2009, och anger att dessa redan uppfylls genom den gällande lagstiftningen om den tjeckiska statistikbyråns verksamhet, i första hand lag nr 89/1995 om statens statistikmyndighet, men även andra rättsakter som konstitutionen eller regeringens arbetsordning. Detta regelverk skapar de förutsättningar som krävs för att uppfylla alla principer i riktlinjerna för europeisk statistik gällande den institutionella miljön.

**Cypern:** Åtagandet om att skapa förtroende för statistiken godkändes av ministerrådet den 16 oktober 2018[16]. Rådet tillät även finansministern att instruera direktören för statistikbyrån att offentliggöra åtagandet.

**Island**, som deltar i det europeiska statistiksystemet i sin egenskap av EES-land, har också gjort ett specifikt åtagande: En text om åtagandet om att skapa förtroende för statistiken infördes i handlingarna gällande budgetplanen 2020–2024 och godkändes av landets

---

Se även sidorna 28 och 29 i *Official Statistics of Sweden– Annual report 2017* http://www.scb.se/contentassets/fd60f41a3abc4d2c8a791e425357ba5b/ov9999_2017a01_br_x43br1802.pdf (Beskrivning av åtagandet på engelska).

10 http://www.stat.si/StatWeb/en/News/Index/6458 (Endast tillgängligt på engelska och slovenska).

11 http://cso.ie/en/media/csoie/aboutus/documents/CoCS.pdf (Endast tillgängligt på engelska).

12 https://statbel.fgov.be/en/about-statbel/quality/commitment-confidence (Endast tillgängligt på engelska, franska, tyska och nederländska).

13 http://www.insse.ro/cms/files/eurostat/angajament_de_sprijinirea_credibilitatii_statisticii_oficiale_nationale.pdf (Endast tillgängligt på rumänska).

14 https://nso.gov.mt/en/nso/Pages/Commitment-on-Confidence.aspx och https://msa.gov.mt/en/public_information/Pages/Commitment-on-Confidence.aspx (Endast tillgängligt på engelska).

15 https://www.czso.cz/csu/czso/commitment-on-confidence-in-statistics-in-the-czech-republic

16 Beslut nr 85.964.

parlament[17]. Den bekräftar att den offentliga statistikens trovärdighet är ett förhandskrav för att skapa förtroende för den ekonomiska och sociala statistik som används för beslutsfattande och för att bedöma effekterna av regeringens beslut på ett neutralt sätt. I texten förklaras också att det är av yttersta vikt att följa principerna i riktlinjerna för europeisk statistik för att kunna bibehålla förtroendet för den officiella statistiken. Det klargörs också att den nationella statistikmyndigheten – Hagstofa Íslands – försäkrar sig om det yrkesmässiga oberoende och den arbetsmiljö som krävs för att följa dessa regler när man genomför nya projekt, samlar in uppgifter samt bearbetar och sprider statistik.

Slutligen bör det också nämnas att tre länder i västra Balkan också formellt antagit åtaganden om att skapa förtroende för statistiken, trots att de inte omfattas av det europeiska statistiksystemet, nämligen **Albanien** den 10 november 2017, **Montenegro** den 22 februari 2018 och **Nordmakedonien** den 17 oktober 2018.

## 3. SLUTSATS

I de flesta medlemsstaterna är åtagandena en del av statistiklagstiftningen. Det framgår tydligt av rapporterna att kravet på att fastställa åtaganden leder till ständiga förbättringar av den relevanta statistiklagstiftningen, med målet att genomföra principerna i riktlinjerna för europeisk statistik på ett bättre sätt.

Den här gruppen av medlemsstater följer regeringsåtagandena gällande riktlinjerna för europeisk statistik, vilket krävs för att öka allmänhetens förtroende för officiell statistik, genom att regeringarna är delaktiga i utformningen av den relevanta lagstiftningen. Denna aspekt förekommer också i bestämmelserna om direktrapportering till regeringen om genomförandet av de åtgärder som garanterar att principerna i riktlinjerna för europeisk statistik följs.

Bland de länder som har fastställt specifika åtaganden eller har inlett processen för att göra det, återspeglar åtagandenas olika former de olika särdragen hos de nationella statistiksystemen och rättssystemen. Eftersom fastställandet av åtaganden beror på ett politiskt beslut tar det lång tid att slutföra det. De länder som fortfarande arbetar med sina specifika åtaganden gör framsteg. Samtidigt har de också ytterligare förbättrat genomförandet av principerna i riktlinjerna för europeisk statistik.

På det hela taget kan det noteras att regeringar och statistikmyndigheter i hela Europeiska unionen blir alltmer medvetna om vikten av att säkerställa allmänhetens förtroende för den europeiska statistiken genom att förbättra tillämpningen av principerna i riktlinjerna för europeisk statistik. Det är också uppenbart att villkoren för tillämpning av riktlinjerna gradvis förbättras på ett bärkraftigt sätt.

[17] https://www.stjornartidindi.is/Advert.aspx?RecordID=de627e49-2146-45cb-b1eb-969072b8deac